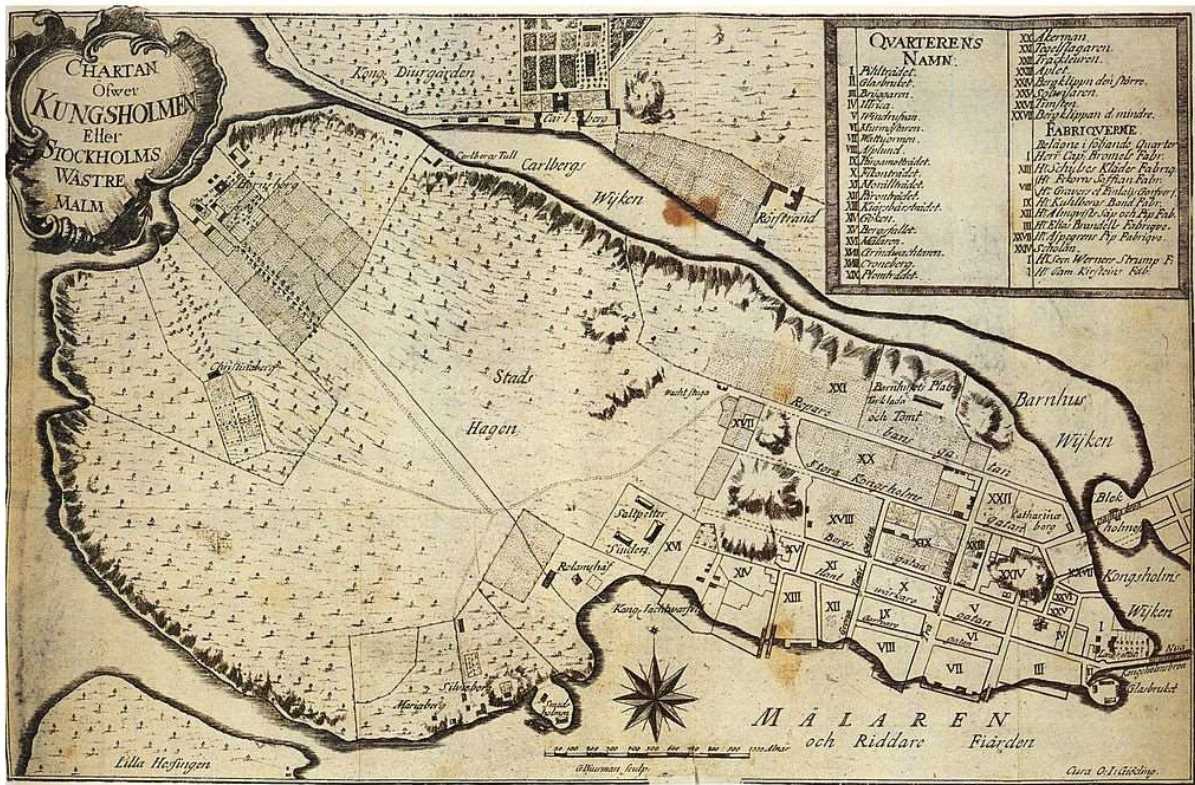

Vindruvan 16

Inledning

Detta är sådant som jag nedtecknat från berättelser den 16 december 2014 vid bostadsrättsföreningens 40-årsfirande. Jag har kompletterat berättelserna med angränsande information som jag hämtat från olika källor.

Kungsholmen

Kungsholmen på en karta av [Georg Biurman](#) från år 1754

”Från 1400-talet brukades holmen av Gråbrödraklostret och kallades vid denna tid därför "Munklägret". Munkarna anlade ett tegelbruk vid Råambshov och förutom detta ägnade de sig åt jordbruk och fiske. I samband med reformationen 1527 hamnade ön i kronans ägo. Den första bebyggelsen uppstod i dalen mellan Kungsklippan och Kronoberget, medan hantverkarens verkstäder och industrier uppfördes längs stränderna.”

”År 1672 fick holmen namnet "Kungsholmen" och bildade en egen församling.”

”Ännu vid mitten av 1890-talet var den nordvästra delen av Kungsholmen nästan helt obebyggd. De enda byggnaderna som dominerar är några sjukhus som Stockholms sjukhem, eller "Hemmet för obotligt sjuka", S:t Görans sjukhus och Konradsbergs sjukhus.”

”Området kring Kungsklippan på Kungsholmens östra sida var fram 1930-talet en lantlig idyll med små stugor och trädgårdar.”¹

¹ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Kungsholmen>

Dessa trädgårdar bestod till stor del av fruktodlingar, därav de många fruktnamnen som kvarteren har, t ex Vindruvan.

Fastigheten

Fastigheten ligger i kvarteret Vindruvan.

”Vindruvan 16

Bergsgatan 11

Bostadsfastighet och kyrkolokal, inventerad 1976.

Byggnadsår 1902-03, arkitekter Dorph & Höög, byggherrar

1) J Andersson & C J Svensson

2) O Thorelli, byggmästare

1) J Andersson

2) C E Nyman.

1936 cv. 1937 ändringar 1-2 vån för ungdomshem. 1937-40 Katolska Kyrkans samlingslokal

Gathus, 5 vån + soutvån.

Gatufasad: soutvån i rödgul sandsten, därovan handslaget grått sandtegel. Ursprunglig reliefdekor i grå puts mellan mittfönstren p2 flera vån.

Gårdsfasad: handslaget sandtegel. Plåttak.

Entré: skulpterad port. Svartbeigerutigt konststensgol. Konststenstrappa. Ljusgr2 väggar med målad dekor. Stucktaklist med bl a konsoler. Mörkbruna glasade pardörrar. Trapphus med tvåfärgade väggar i ljusbrunt och beige, taklister och konsoler med rosor. Dagerfönster p2 trappplanen.

Besökt lägenhet bevarar sockel- och smygpanel. Stucktaklister och fyllningsdörrar. Vita kakelugnar med reliefdekor.

Lägenhetsstorlekar 1902: 1 rum och kokvrå, 2-3 rok, de större med jungfrukammare.

Gård: överbyggd, asfalterad, omgärdad av murar.”²

Från byggnadsinventering 1990.

Huset byggdes 1902-1903 och ursprungligen låg i markplan ett bageri.

På trettioalet ägdes fastigheten av Polska Katolska Missionen i Stockholm som hade ett litet kapell inrymt längst ned i huset.³

1939 började polska flyktingar anlända till Stockholm och det polska konsulatet började organisera bön för polackerna. Den första ägde rum i kapellet Salesians i Stockholm på Bergsgatan 11, präst då var Herman Burczyk (präst 1930-1969).⁴

2

http://www.stockholmskallan.se/PostFiles/KUL/SSM_Kungsholmen_ostra_byggnadsinventering_1990_09.pdf

³ <http://www.pmk-stockholm.com/o-nas/>

⁴ <http://www.poloniainfo.se/artykul.php?id=161> samt

http://pl.wikipedia.org/wiki/Polska_Misja_Katolicka_w_Sztokholmie

Missionen hyrde ut lägenheter och hyran betalades kontant. En liten kassa ordnades vid dagen för betalning i en av lägenheterna på plan 2 (i 2:an som familjen Kann har idag).

I fastigheten bodde många polacker och lukten av kål och långkok i trappen var omiskännelig.

Varmvatten ingick i hyran endast under vintertid, sommartid betalade man 20 kr extra för varmvatten.

Sopstationen var då på innergården och soptunnor hämtades via Pipersgatan 5, för det betalades en "soptull" till fastighetsägaren Pipersgatan 5.

När kyrkan i början av 70-talet skulle flytta sin verksamhet till Södertälje ansåg pastor Burczyk att huset borde rivras.

Vid samma tid hade flera andra fastigheter i området köpts av hyresgästerna, bl a Pipersgatan 4 och 5. De flesta hyresgästerna i fastigheten var intresserade och de boende i huset förhandlade med kyrkan för att få köpa huset.

Det var en intensiv period, ingen hade erfarenhet av fastighetsköp. Var och en lade 20 tkr för 4:or och 10tkr för 2:or, resten lånades ihop. När köpet väl var klart skulle plötsligt allt underhåll skötas av de boende. Många hade investerat sina besparingar i att köpa sin lägenhet och ekonomiska förutsättningar för att köpa sådana tjänster som underhåll, städning mm fanns inte.

Gemensam städning var det varannan lördag kl.15.00. Någon hade då ansvar för att ordna med nybakat bröd och kaffe.

Det var självklart krävande för alla boende att sköta allt detta på sin fritid, men samtidigt gav det en väldig sammanhållning. De som var barn i trappuppgången kände alla vilket också var en trygghet.

Fastigheten står på mark som är relativt rörlig och hade behövt pålas till ca 12 meter, men vid byggnationen hade man slutat redan vid 6-7 meter. Framförallt i nordöstra hörnet krävdes åtgärder för att inte fastigheten skulle sätta sig. 1989-1990 totalrenoverades byggnaden med bl a stålpelare i den delen. Holger Blom, född 2 augusti 1906 i Stockholm, död där 2 mars 1996, var en svensk arkitekt och landskapsarkitekt⁵, och är den arkitekt som ritade om den del som idag är teater. Hiss installerades, balkongerna i trappen glasades in mm mm.

Nuvarande entrén är där kapellet tidigare låg och där ingången till teatern är var tidigare ingången till soprummet.

Skulpturerna?

Teglet?

⁵ http://sv.wikipedia.org/wiki/Holger_Blom,

Kvarteret

Under åren har väldigt många förändringar skett i kvarteret, under en period låg t ex den kända restaurangen L'Escargot, en av de fyra första restaurangerna i Sverige med stjärna i Guide Michelin, i hörnet mot Scheelegatan.

Torbjörn Fälldin hade under en period en lägenhet på Bergsgatan 7 och sågs ofta i kvarteret, på den tiden utan vakter.

I Dagens Nyheter från 1992-05-20 kan man läsa att "...bakgården i det ljuva Kungsholmshörnet av Pipersgatan och Bergsgatan. Där har centern sitt högkvarter och förrförrförrförr statsministern Thorbjörn Fälldin (c) ännu kvar sin berömda övernattningssetta."⁶

⁶ <http://www.dn.se/arkiv/nyheter/jag-hamnade-pa-solvarm-ekooptimism/674c389b-26b6-4bed-9daa-9fe197a0b365/>